

ti ferūt: & ad se receptis omnibus exēplis, Pō-
tifici tantū atque Cardinalibus & intimis a-
micis legendum dabat. Nam & illis probare
sefe volebat, & simul verebatur, vt est credi-
bile, ne si vulgò legeretur, in eorum reprehensionem
incurreret, qui longè diuersum ab ipso
non semel audissent.

LIBER VNDECIMVS.

Q Vum Augustani demum religionem
mutassent, & Ecclesiastici plerique,
genere nobiles, hanc ob causam irati, deseruis-
sent urbem, senatus ad Cæsarem, Ferdinan-
dum regem, & omnes Imperii ordines edicto
scripto, facti sui rationem explicat: & quàm a-
micè cum illis egerit, quàm multa pertulerit:
quàm autem illi sese gesserint odiosè, & quo-
modo seditionem aliquoties in vrbe conati
sint excitare. Cæsar Genua rediturus in
Hispaniam, Matthiam Heldum procancel-
larium in Germaniam amandat, qui Ianuario
mense Vienna digressus à Ferdinando Ro-
manorum Rege, & in itinere certior factus
per Saxonem atque Lantgrauium, de ipsorum
conuentu, quum Smalcaldiam venisset Fe-
bruarii die decimoquinto, multis verbis per-
suadere conabatur, vt sese auctoritati futuri
Concilii submitterent, & quæ in eo decreta
forent, approbarent. Deinde vt iudicio Ca-
meræ starent, & à pace Noribergica suo fœ-
m. iii.

*Heldus in
Germaniâ
missus.*

deri adscriptos excluderent, Augustanos maximè. Venit eò etiam legatus Pontificius, Episcopus A quensis, cum literis ad Electorem Saxonix, quibus eum Pontifex ad Concilium hortabatur. Sed is lusit operam, neque magna eius fuit habita ratio: & certo die quum Lantgrauii colloquium experiuisset, ille non sibi vacare dixit: & eodem ferè momento Lutherum inuisit, grauitè ex calculo tunc ibi decumbentem. Quod quidem è suo diuersorio legatus videre poterat. Pontifex interea Concilium ad Calendas vsque Nouembreis producit, eiusque rei causam esse dicit, quòd Mantuæ Princeps Fridericus, militum præsidio muniri urbem, & sumptus in eam rem fieri velit: quod sibi præter expectationem euenerit. Non multò post Angliæ Rex, & suo & regni procerum nomine scriptum euulgat: Concilium à Pontifice conuocatum esse, cuius illæ rei potestatem non habeat, quo tempore bellum ardeat Cæsaris cum Rege Gallix, & Mantuæ designatum esse locum, quò non omnibus venire tutum sit, neque commodum. Se quidem ex animo cupere Concilium Christianum: sed ad Pontificium minimè venturum esse, neque legatos etiam missurum. Nam hoc illis esse proprium, vt sui emolumentum causa, Christum & veritatem in eiusmodi conuentibus opprimant. Nihil verò

sibi cum Episcopo Romano esse commune: nec illius edicta magis ad se pertinere, quam cuiusvis alterius Episcopi. De Cæsaris atque Regum auctoritate conuocari solita esse Concilia. hunc sanè morem recuperandum esse, hoc præsertim tempore, quando tam graues habeat accusatores Pontifex: neque tamen absque vitæ periculo reprehendi possit & accusari coràm, nisi legitimum habeatur Concilium. Cæsar totum hunc annum in Hispania permansit. Exercitus autem eius Belgicus Floro Burenfi ductore, Sanpaulum oppidum & arcem in Atrebatibus Iunio mense vi capit, præfidiariis omnibus necatis. Inde profectus in Morinos, Terouennam obsidet: frustra tamen. Ibi demum induciæ factæ sunt decem mensium, in ea solùm regione. Nam in Gallia Subalpina seu Pedemontio, vigeat bellum nihilo secius. Et quum deinde Taurini premerentur inopia milites, obsessis omnibus viis, & intercluso comitatu: Gallæ Rex autumnii tempore conscriptis copiis, filium natu maiorem Henricum & Annam Mommorantium eò mittit, qui ferro patefacta via, præsentem in ediam subleuant.

Octobri mense Ferdinandi *Ferdinandi exercitus caesus* regis exercitus, in quo & Saxones erant equites, & Misnii, & Francones, & Austriaci, & Carinthii, & Bohemi, & Pannonii, quos Germani vocant Hussaros, Exechiù oppidum

ad Drauum flumen obsidebat, quod valido tenebatur à Turcis præsidio. Cùmque tempus tererent, & inedia coacti dilcederent: intercepti fuerunt ab hoste circumfuso, qui sylvas & aditus omnes preoccupauerat. E ducibus multi in hostium potestatem venerunt, abducti Byzantium in miseram seruitutem. Quarto Idus Octobris, Angliæ Regi natus est filius Eduardus, ex Ioanna Semera, quam ab Anna Bolenia duxerat in matrimonium. Interea Pontifex, quia per Belgium erant induciæ, totus in hoc erat, vt per Italiam & reliquis etiam in locis, belli conquiesceret administratio. Pontificis consilium fuisse dicitur, vt illos iam pacatos, aduersus Britannia regem, cui erat infestissimus, atque Lutheranos, excitaret.

*Eduardus
nascitur.*

Paulus tertius initio sui Pontificatus, in Cardinalium numerum allegerat suos nepotes, vt i supra diximus. Cùm autem hoc nomine minus bene audiret, alios quosdam nobilitate ac doctrina præstantes viros, hoc etiam est honore dignatus: partim vt inuidiam & offensionem leniret, partim vt idoneos haberet propugnatores, qui scriptis & eloquentia valerent. In his erat Gaspar Contarenus, Reginaldus Polus, Ioannes Bellaius, Fridericus Fregosus, Sadoletus, Aleander, Bembus. sed & de Erasmo cogitauit.